

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 28. maaliskuuta 2023
(OR. en)

6819/23

ECOFIN 187
UEM 46
SOC 143
EMPL 100
COMPET 143
ENV 174
EDUC 74
RECH 62
ENER 92
JAI 214
GENDER 21
ANTIDISCRIM 21
JEUN 40
SAN 100

SÄÄDÖKSET JA MUUT VÄLINEET

Asia: NEUVOSTON SUOSITUS euroalueen talouspolitiikasta

NEUVOSTON SUOSITUS

annettu ... päivänä ...kuuta ...,

euroalueen talouspolitiikasta

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 136 artiklan 1 kohdan yhdessä sen 121 artiklan 2 kohdan kanssa,

ottaa huomioon julkisyhteisöjen rahoitusaseman valvonnan sekä talouspolitiikan valvonnan ja yhteensovittamisen tehostamisesta 7 päivänä heinäkuuta 1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97¹ ja erityisesti sen 5 artiklan 2 kohdan,

ottaa huomioon makrotalouden epätasapainon ennalta ehkäisemisestä ja korjaamisesta 16 päivänä marraskuuta 2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1176/2011² ja erityisesti sen 6 artiklan 1 kohdan,

¹ EYVL L 209, 2.8.1997, s. 1.

² EUVL L 306, 23.11.2011, s. 25.

ottaa huomioon Euroopan komission suosituksen,

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät,

on kuullut talous- ja rahoituskomiteaa,

on kuullut talouspoliittista komiteaa,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Useat ulkoiset häiriöt ovat keskeyttäneet euroalueen talouden elpymisen covid-19-pandemian jälkeen. Erityisesti sekä kansallisella että unionin tasolla toteutettujen määrätietoisten talouspoliittisten toimien ansiosta ja rajoittavien toimenpiteiden purkamisen myötä euroalueen BKT kasvoi vakaasti 5,3 prosenttia vuonna 2021 ja [3,5 prosenttia] vuonna 2022. Myös työmarkkinat osoittautuivat kestäviksi, sillä työttömyysaste saavutti ennätyksellisen alhaisen 6,7 prosentin tason vuonna 2022. Energian maailmanmarkkinahintojen nousu, lisääntynyt epävarmuus ja Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan aiheuttamat toimitusketjun häiriöt johtivat kuitenkin talouden toimeliaisuuden selvään hidastumiseen vuoden 2022 jälkipuoliskolla. Energiakriisi on johtanut vuotta 2023 koskevien ennusteiden uudelleenarviointiin alaspäin. Kaiken kaikkiaan euroalueen BKT:n kasvun odotetaan hidastuvan vain 0,3 prosenttiin vuonna 2023 ja elpyvän 1,5 prosenttiin vuonna 2024. Energiemarkkinat ja muut perushyödykemarkkinat ovat kiihdyttäneet inflaatiota, joka on ajan mittaan levinnyt koskemaan muitakin hyödykkeitä ja kasvoi 8,4 prosenttiin vuonna 2022. Inflaation odotetaan pysyvän korkeana tulevina kuukausina, asettuvan 6,1 prosenttiin vuonna 2023 ja hidastuvan vuonna 2024. Työmarkkinoiden odotetaan pysyvän vakaina, sillä työvoiman kysyntä on edelleen suurta. Koska suuri osa yrityksistä ilmoittaa kärsivänsä vieläkin työvoimapulasta, työttömyyden odotetaan kasvavan vain hieman ensi vuonna, minkä jälkeen se vähentyy jälleen vuonna 2024. Nimellispalkkojen nousun odotetaan kiihtyvän vuonna 2023 mutta pysyvän inflaatiota hitaampana, mikä johtaa kotitalouksien ostovoiman heikkenemiseen.

Tässä yhteydessä euroalueen vaihtotaseen ylijäämä on voimakkaasti heikentyneen energiataseen myötä supistunut, ja tulevaisuudessa euron nimellinen heikkeneminen Yhdysvaltain dollariin ja joihinkin muihin valuuttoihin nähden vuoden 2021 jälkipuoliskosta lähtien johtaa todennäköisesti vain vähäiseen kilpailukyvyyn paranemiseen korkeiden energiakustannusten vuoksi.

- (2) Makrotaloudellisten olosuhteiden heikkeneminen ja jäsenvaltioiden väliset suuret hintaerot haittaavat tulotasojen ja suhdannekierron lähentymistä euroalueella. Vaikka covid-19-pandemia johti syviin, joskin pitkälti tilapäisiin makrotalouden suorituskyvyn eroihin, sillä oli vähäinen ja tilapäinen vaikutus suhdannekehityksen samanaikaisuuteen. Energiakriisi tuo mukanaan uusia heterogeenisiä makrotaloudellisia vaikutuksia euroalueelle. Koska eri maiden energiapaletit ja energiasokin vaikutuksia lieventävät politiikkatoimet vaihtelevat, euroalueen maiden kuluttajahintainflaatiossa ja pohjainflaatiossa on ilmennyt suuria eroja. Energian hintojen nousu ja toimitusketjuun kohdistuvat paineet ovat vaikuttaneet epätasaisesti valmistusteollisuuteen ja palveluihin euroalueen jäsenvaltioissa ja saattavat johtaa erojen kasvuun suhteellisessa kilpailukyvyssä. Vaikka käytettävissä olevat indikaattorit viittaavat siihen, että kilpailukykyerot euroalueella ovat tähän mennessä olleet vähäisiä, euroalueen vaihtotaseen erot ovat kasvaneet viime aikoina lähinnä energiataseen heikkenemisen vuoksi.

- (3) Jotta heikkeneviin talousnäkyymiin ja korkeaan inflaatioon voidaan reagoida asianmukaisesti ja koordinoitusti, raha- ja finanssipolitiikan on oltava asianmukaisesti mitoitettua ja johdonmukaista. Rahapolitiikalla on puututtava korkeaan inflaatioon. Euroopan keskuspankki (EKP) on valmis torjumaan perusteettomasta ja hallitsemattomasta markkinadynamiikasta mahdollisesti syntyviä riskejä, jotka uhkaavat vakavasti rahapolitiikan välittymistä koko euroalueella. Nykyisessä tilanteessa kysyntää tukeva laajapohjainen finanssipoliittinen elvytys lisää inflaatiopaineita. Julkinen velka on suuri useissa euroalueen jäsenvaltioissa. Tämä edellyttää finanssipoliittikkaa, joka on asianmukaisesti eriytetty jäsenvaltioittain niiden talous- ja finanssipoliittisen tilanteen mukaan, kuten neuvosto suositti 12 päivänä heinäkuuta 2022¹ antamissaan suosituksissa kansallisista uudistusohjelmista ja samassa yhteydessä antamissaan lausunnoissa kunkin jäsenvaltion vuoden 2022 vakausohjelmista. Tämä edellyttää myös, että jäsenvaltiot ovat valmiita mukauttamaan kansallisesti rahoitetut juoksevat perusmenot muuttuvaan tilanteeseen ja samalla varmistamaan velkakestävyys. Samanaikaisesti tarvitaan myös kohdennettuja tilapäisiä finanssipoliittisia toimenpiteitä haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten ja yritysten tukemiseksi, myös työpaikkojen ja inhimillisen pääoman säilyttämiseksi, säilyttäen kuitenkin samalla hintasignaalit ja tarjoten kannustimia energiankulutuksen vähentämiseksi. Poliittikkatoimien tiivis koordinointi jäsenvaltioiden välillä on edelleen keskeisen tärkeää. Työmarkkina- ja sosiaalipolitiikalla on myös ratkaiseva merkitys pyrittäessä puuttumaan korkean inflaation sosiaalisiin vaikutuksiin. Keskimääräiset palkat eivät nousseet samassa tahdissa inflaation kanssa vuonna 2022.

¹ Neuvoston suositukset, annettu 12 päivänä heinäkuuta 2022, kansallisista uudistusohjelmista sekä samassa yhteydessä annetut vuoden 2022 vakausohjelmia koskevat neuvoston lausunnot (EUVL C 334, 1.9.2022, s. 1, 35, 44, 52, 60, 70, 96, 104, 112, 120, 128, 146, 154, 162, 181, 197, 205, 213, 221).

Jatkossa palkkakehitys edellyttää huolellista tasapainottamista palkansaajien ostovoiman suojelemiseksi, erityisesti matalapalkkaisten palkansaajien, samalla kun vältetään riski siitä, että palkat ruokkivat inflaatiota ja syventävät kehittyviä kilpailukykyeroja euroalueella ja maailmanlaajuisesti. Laadukkaiden työpaikkojen edistäminen voisi myös osaltaan pitää yllä kulutusta. Työmarkkinaosapuolten aktiivinen osallistuminen auttaa tunnistamaan haasteita, mukaan lukien rahaliittoa koskevat erityishaasteet, parantaa poliittisia ratkaisuja ja varmistaa laajemman sitoutumisen talous- ja sosiaalipoliittiseen toimintaohjelmaan. Tarjontapuolen politiikkatoimilla voidaan myös osaltaan hidastaa inflaatiota edistämällä vaihtoehtoisia energialähteitä, lisäämällä kilpailua ja innovointia, parantamalla resurssien kohdentamista ja tukemalla tuottavuuden kasvua. Myös rahoitusvakauteen kohdistuvat riskit edellyttävät jatkuvaa seurantaa.

- (4) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2021/241¹ perustettu elpymis- ja palautumistukiväline, jäljempänä 'tukiväline', ja koheesiopolitiikan rahastot ovat keskeisiä välineitä euroalueen selviytymiskyvyn vahvistamiseksi ja lähentymisen tukemiseksi. Tukivälineen täytäntöönpano euroalueen jäsenvaltioissa etenee hyvin, sillä ennakkomaksuja on suoritettu yli 136 000 000 000 euroa välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamisen jälkeen. Covid-19-pandemian puhkeamisen jälkeen koheesiopolitiikan ohjelmista on maksettu euroalueen jäsenvaltioille yli 82 000 000 000 euroa. Tukivälineellä ja koheesiopolitiikan rahastoilla edistetään euroalueen politiikan painopisteitä useiden kanavien kautta: molemmat tukevat talouden toimeliaisuutta lisäinvestoinneilla, ja pidemmällä aikavälillä suunnitelluilla investoinneilla ja rakenneuudistuksilla tuetaan vihreää ja digitaalista siirtymää ja edistetään samalla tuottavuuden ja potentiaalisen tuotannon kasvua sekä parannetaan jäsenvaltioiden häiriönsietokykyä. Suuri osa tukivälineen puitteissa toteutetuista investoinneista ja uudistuksista on merkityksellisiä aiemmissa euroaluetta koskevissa suosituksissa määritettyjen euroalueen poliittisten painopisteiden täytäntöönpanon kannalta. Sovittujen uudistusten ja investointien jatkaminen suunnitellun aikataulun mukaisesti on näin ollen keskeisen tärkeää uudistusvauhdin ylläpitämiseksi.

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241, annettu 12 päivänä helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta (EUVL L 057, 18.2.2021, s. 17).

- (5) Komission 22 päivänä marraskuuta 2022 antamassa tiedonannossa esitetystä vuotuisesta selvityksestä kestävästä kasvusta esitetään tulevan vuoden keskeiset poliittiset painopisteet ja suuntaviivat johdonmukaisten talouspoliittisten toimien varmistamiseksi unionin tasolla. Vuotuinen selvitys kestävästä kasvusta rakentuu kilpailukykyisen kestävyuden neljän ulottuvuuden ympärille, joita ovat ympäristökestävyys, oikeudenmukaisuus, tuottavuus ja makrotaloudellinen vakaus, ja on linjassa Yhdistyneiden kansakuntien kestävä kehityksen tavoitteiden kanssa. Lisäksi 22 päivänä marraskuuta 2022 julkaistussa varoituskansakuntien kestävä kehityksen mekanismia koskevassa kertomuksessa 2023 esitetään komission analyysi potentiaalisista makrotalouden epätasapainoista, jotka voivat haitata jäsenvaltioiden talouksien, talous- ja rahaliiton ja koko unionin moitteetonta toimintaa.
- (6) Inflaation nopea kiihtyminen viime vuoden aikana on johtanut rahapolitiikan virityksen nopeaan mukauttamiseen maailmanlaajuisesti. EKP on alkanut normalisoida rahapolitiikkaa varmistaakseen, että inflaatio palautuu oikea-aikaisesti 2 prosentin keskipitkän aikavälin tavoitteeseen. Se on myös ilmoittanut, että korkojen normalisointi jatkuu siten, että samalla otetaan huomioon taloustietojen kehitys. Tarjontarajoituksilla on merkittävä rooli viimeaikaisessa inflaation kiihtymisessä, ja inflaatioerot tekevät rahapolitiikan harjoittamisesta haastavampaa. Rahapolitiikan virityksen tasainen välittyminen koko euroalueella on edellytys sille, että rahapolitiikka voi täyttää tehtävänsä.

- (7) Komissio ennusti euroalueen finanssipolitiikan virityksen, jota mitataan nettomääräisten perusmenojen muutoksena suhteessa keskimääräiseen potentiaaliseen kasvuun, olevan elvyttävä vuonna 2022 ja pitkälti neutraali vuonna 2023, joskin se muuttunee elvyttäväksi, mikäli vuoden 2023 aikana otetaan käyttöön uusia energiatukitoimenpiteitä tai jatketaan nykyisten voimassaoloa. Finanssipolitiikassa olisi vuonna 2023 vältettävä nykyisten tarjontahäiriöiden inflaatiovaikutusten voimistamista, eikä laajapohjainen finanssipoliittinen elvytys ole perusteltua kansallisella tasolla eikä koko euroalueella. Haaste on erityisen akuutti niissä jäsenvaltioissa, joissa pohjainflaatio on korkea, myös kun otetaan huomioon vakavat taloudelliset ja sosiaaliset vaikeudet, joita palkansaajien ostovoiman heikkeneminen aiheuttaa erityisesti matalapalkkaisille. Lisäksi finanssipolitiikan olisi pysyttävä varovaisena, ja siinä olisi yhdistettävä suuremmat investoinnit nettomääräisten juoksevien perusmenojen kasvun hillitsemiseen. Tässä yhteydessä tukivälineen käyttöasteen ja kansallisesti rahoitettujen investointien odotettu kasvu kaikissa jäsenvaltioissa vastaa tarvetta lisätä julkisia ja yksityisiä investointeja vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä energiaturvallisuuteen. Samalla finanssipolitiikan ketteryys auttaisi reagoimaan talousnäkyymiin kohdistuviin suuriin epävarmuustekijöihin ja voimakkaisiin heikkenemisriskeihin heikentämättä kuitenkaan energiakäänteen kannustimia. Covid-19-pandemia on jättänyt jälkeensä hyvin korkean velkatason euroalueella, ja vaikka julkisen velan odotetaan vähenevän, se tulee pysymään selvästi pandemiaa edeltänyttä tasoa suurempana. Vaikka lyhyen aikavälin kestävyysriskit ovat suurelta osin vähentyneet, keskipitkän ja pitkän aikavälin riskit ovat edelleen suuria useissa jäsenvaltioissa, ja korkotason nousun odotetaan asteittain kasvattavan velkataakkaa.

- (8) Vastatakseen energian hintojen nousuun euroalueen jäsenvaltiot ovat toteuttaneet hätätoimenpiteitä, joiden vaikutus on arviolta 1,25 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2022 ja enintään 1 prosentti vuonna 2023; odotettu lasku riippuu energian hinnan kehityksestä ja siihen liittyvien toimenpiteiden suunnitellusta poistamisesta. Komission syksyn 2022 talousennusteen mukaan tähän mennessä toteutetuilla toimenpiteillä pyritään pääasiassa hillitsemään hinnankorotuksia, ja keskimäärin vain 20 prosenttia on kohdennettuja tulopuolen toimenpiteitä. Tällaisten tukitoimenpiteiden julkiselle taloudelle aiheuttamia kustannuksia on tarpeen rajoittaa ottaen samalla huomioon niiden jakaumavaikutus eri tuloluokissa, vaikutus energian kysyntään ja vihreään siirtymään kohdistuviin investointeihin, mahdolliset sisämarkkinoiden vääristymät ja kielteiset heijastusvaikutukset eri jäsenvaltioissa. Tätä varten on tärkeää sopia yhteisestä lähestymistavasta. Erityisesti voitaisiin tarkastella hyvin mitoitettua kaksitasoista energian hinnoittelumallia, jossa haavoittuvassa asemassa olevat kuluttajat hyötyvät säännellyistä hinnoista tiettyyn kulutustasoon asti, ja muita järjestelmiä, joilla saavutetaan samat tavoitteet, ottaen huomioon kansalliset piirteet. Lisäksi voitaisiin miettiä asianmukaisia tapoja lopettaa vähitellen tuki energian hintapaineiden vähetessä. Väliaikaisten energiatoimenpiteiden lisäksi julkiset ja yksityiset investoinnit voivat auttaa vahvistamaan energiaomavaraisuutta ja -turvallisuutta ja vihreää siirtymää. Maailmanlaajuisen finanssikriisin jälkeen euroalue on kärsinyt sekä yksityisten että julkisten investointien vähäisyydestä.

Covid-19-kriisin johdosta toteutetut politiikkatoimet, yhdessä Next Generation EU -elpymisvälineen poikkeuksellisen tuen kanssa, ovat auttaneet säilyttämään julkisten investointien tason, millä on ollut myönteinen vaikutus potentiaaliseen kasvuun erityisesti niissä jäsenvaltioissa, joissa julkisen talouden velkataakka on suurin. Yksityiset ja julkiset lisäinvestoinnit, erityisesti elpymis- ja palautumissuunnitelmien, koheesiopolitiikan ohjelmien ja jäsenvaltioiden kesäkuuhun 2023 mennessä päivittämien kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien täytäntöönpanon avulla, ovat ratkaisevan tärkeitä kestävä ja yhtenäisen kasvun sekä vihreän ja digitaalisen siirtymän saavuttamisen kannalta.

- (9) Komissio julkaisi 9 päivänä marraskuuta 2022 tiedonannon linjauksista EU:n talouden ohjausjärjestelmän uudistamiseksi, jotta talouden valvonnan ja politiikan koordinoinnin vaikuttavuutta voidaan lisätä unionissa. Kyseisen tiedonannon tavoitteena on määritellä makrotalouden ja finanssipolitiikan valvonnalle yksinkertaisempi ja yhdenmukainen rakenne, jotta voidaan varmistaa velkakestävyys ja edistää kestävä ja osallistavaa kasvua. Kyseisen tiedonannon keskeisillä osatekijöillä pyritään yksinkertaistamaan ohjausjärjestelmää, lisäämään kansallista sitoutumista ja parantamaan noudattamisen valvontaa. Kyseisessä tiedonannossa ehdotetaan, että julkisen talouden kehityspolut esitetään jäsenvaltioiden ehdottamissa keskipitkän aikavälin finanssi- ja rakennepoliittisissa suunnitelmissa unionin yhteisen läpinäkyvän kehyksen puitteissa. Kyseiset suunnitelmat, jotka neuvosto hyväksyisi, kokoaisivat yhteen julkista taloutta, uudistuksia ja investointeja koskevat sitoumukset, joilla tuetaan velkakestävyyttä ja kestävä kasvua ja joissa otetaan huomioon unionin ja kansalliset painopisteet. Kansallisen keskipitkän aikavälin finanssi- ja rakennepoliittisen suunnitelman mukaiset uudistuksia ja investointeja koskevat sitoumukset mahdollistaisivat pidemmän julkisen talouden sopeuttamiskauden.

Kehys perustuisi riskiperusteisempaan valvontaan, jossa keskitytään velkakestävyyteen säilyttäen kuitenkin perussopimuksen viitearvot, jotka ovat alijäämän osalta 3 prosenttia suhteessa BKT:hen ja julkisen velan osalta 60 prosenttia suhteessa BKT:hen.

Makrotalouden epätasapainoa koskevan menettelyn osalta on tärkeää jatkossakin puuttua makrotalouden epätasapainoihin koordinoidulla ja tasapainoisella tavalla. Komission tiedonannossa ehdotetaan ennakoivampaa kehystä, jonka avulla voidaan tunnistaa kehityksessä olevat riskit niiden kehittyessä. Epätasapainojen olemassaolon arviointi perustuisi edelleen kolmeen kriteeriin, jotka ovat vakavuus, kehitys ja politiikkatoimet. Arvioinnissa pantaisiin kuitenkin enemmän painoa kehitykselle ja asianomaisen jäsenvaltion politiikkatoimille.

- (10) Euroalueen työmarkkinat ovat osoittaneet huomattavaa häiriönsietokykyä covid-19-kriisin aikana annetun poliittisen tuen ansiosta. Vuoden 2022 ensimmäisellä neljänneksellä tehtyjen työtuntien kokonaismäärä ylitti pandemiaa edeltäneen tason, ja työllisyys jatkoi kasvuaan vuoden 2022 alkupuoliskolla ja oli vuoden 2022 toisella neljänneksellä ennätysellisen korkea, mikä laski työttömyysasteen 6,8 prosenttiin, joka on alin taso sitten euron käyttöönoton. Naisten, nuorten, ikääntyneiden, vammaisten ja haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien integroitumisessa työmarkkinoille on kuitenkin vielä parantamisen varaa. Talouden toimeliaisuuden ennakoidun hidastumisen odotetaan tulevaisuudessa heikentävän työllisyysnäkymiä ja aiheuttavan työttömyysasteen vähäistä kasvua vuonna 2023. Ei ole juurikaan näyttöä siitä, että covid-19-kriisi olisi heikentänyt rakenteellisesti työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaamista.

Eri jäsenvaltioiden ja alojen välillä on kuitenkin merkittäviä työmarkkinaeroja. Vuodesta 2019 työpaikkojen luominen on ollut voimakkainta tietotekniikan ja asiantuntijapalvelujen alalla, kun taas liikenne-, majoitus- ja elintarvikealoilla työpaikkoja on menetetty. Väestörakenteen muutos vaikuttaa todennäköisesti myös euroalueen työmarkkinoiden kiristymiseen. Riittävät ja tehokkaat investoinnit laadukkaaseen koulutukseen kaikenikäisillä ovat avainasemassa pyrittäessä lieventämään nykyistä ja tulevaa osaamisvajetta ja tukemaan vihreää ja digitaalista siirtymää. Palkkojen nousu nopeutui jonkin verran vuonna 2022, mikä johti yksikkötyökustannusten kokonaiskasvuun. Kasvu pysyi kuitenkin kaiken kaikkiaan maltillisena, ja sen ennustetaan pysyvän selvästi inflaation alapuolella. Työntekijäkohtaisten reaalikorvausten ennustetaan supistuvan 2,8 prosenttia vuonna 2022 ja edelleen 0,9 prosenttia vuonna 2023 ennen kuin osa menetyksistä saadaan takaisin vuonna 2024. Ankkuroidut inflaatio-odotukset ovat keskeisessä asemassa lievennettäessä riskiä siitä, että palkankorotusvaatimusten nopea kasvu kiihdyttää inflaatiota entisestään.

- (11) Rakenneuudistukset, mukaan lukien ne, jotka toteutetaan osana Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa, tai tukivälineestä tuettavat vihreät ja digitaaliset uudistukset, erityisesti niiden asetukseen (EU) 2021/241 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2023/435¹ tehtyjen muutosten johdosta, joilla pannaan täytäntöön komission 18 päivänä toukokuuta 2022 antamaan tiedonantoon sisältyvä REPowerEU-suunnitelma, ovat avainasemassa sisämarkkinoiden ja euroalueen talouksien häiriönsietokyvyn vahvistamisessa. Tältä osin on myös tärkeää panna täytäntöön neuvoston vuonna 2022 talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä suosittelemat maakohtaiset uudistukset. Liiketoimintaympäristön parantaminen entisestään muun muassa vähentämällä investointien ja pääomien uudelleenkohdentamisen tiellä olevia esteitä, julkishallintojen nykyaikaistaminen, lupien myöntämisen nopeuttaminen suojellen kuitenkin samalla ympäristöä ja rajoittavien sääntelykehysten poistaminen voivat lisätä tuottavuutta ja kasvua. Uudistukset ja investoinnit ovat ratkaisevan tärkeitä vihreän ja digitaalisen siirtymän toteuttamiseksi, erityisesti energiatehokkuuden parantamiseksi, ilmastoneutraaliuteen siirtymisen tukemiseksi, uusiutuvan energian tarjonnan ja käyttöönoton lisäämiseksi sekä uudelleen- ja täydennyskoulutuksen tukemiseksi. Energian hintojen nopea ja jatkuva nousu on aiheuttanut paineita energiaintensiivisten teollisuudenalojen sekä pienten ja keski suurten yritysten liiketoimintamalleille, mikä vaikuttaa työpaikkoihin ja inhimilliseen pääomaan. Tehokkaat maksukyvyttömyysjärjestelmät voivat tukea siirtymää ja helpottaa resurssien uudelleenkohdentamista. Maksukyvyttömyysjärjestelmissä on edelleen suuria eroja euroalueella, ja niiden vaikuttavuuden ja yhdenmukaistamisen lisääminen tukisi talouden sopeutusta ja pääoman sisämarkkinoita.

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/435, annettu 27 päivänä helmikuuta 2023, asetuksen (EU) 2021/241 muuttamisesta elpymis- ja palautumissuunnitelmien REPowerEU-lukujen osalta sekä asetusten (EU) 1303/2013, (EU) 2021/1060 ja (EU) 2021/1755 ja direktiivin 2003/87/EY muuttamisesta (EUVL L 63, 28.2.2023, s. 1).

- (12) Pankkiala osoitti vuonna 2022 yleistä häiriönsietokykyä. Vaikka euroalueen pankkisektori on kokonaisuudessaan hyvin pääomitettu ja sen kannattavuus on parantunut vuodesta 2021, makrotalouden näkymien jyrkkä heikkeneminen yhdessä lainanottajien korkeampiin korkoihin liittyvien kustannusten nousun kanssa voi heikentää omaisuuserien laatua. Luotonsaannin vaikeutuessa riskien oikea-aikainen seuranta, proaktiivinen yhteistyö velallisten kanssa ja järjestämättömien lainojen aktiivinen hoito ovat tärkeitä, jotta voidaan turvata pankkien kyky rahoittaa taloutta. Rakenteelliset tekijät, mukaan lukien ylikapasiteetti ja uusien rahoituspalvelujen tarjoajien aiheuttama kilpailu, voivat heikentää luottolaitosten häiriönsietokykyä. Rahoitusmarkkinoilla voi ilmetä myös muita riskejä. Erityisesti korkeammat riskipreemiot ja tiukentuva likviditeettitilanne voivat johtaa omaisuuserien hintojen laskuun. Vakuuksien muutospyyntöjen vuoksi tämä voi aiheuttaa lisäpaineita joidenkin energiayhtiöiden jo kokeman likviditeettikriisin lisäksi. Myös se, miten asuin- ja liikekiinteistömarkkinat reagoivat korkojen nousuun, edellyttää tiivistä seurantaa, sillä alhaisempi kysyntä ja velanhoitokyvyn heikkeneminen voivat aiheuttaa kiinteistöjen hintojen laskupaineita ja kasvattaa suhdanneriskejä, erityisesti niissä euroalueen jäsenvaltioissa, joissa kotitaloudet ovat voimakkaasti velkaantuneet. Lisäksi kyberriskien lisääntymiseen on kiinnitettävä enemmän huomiota, ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2022/2554¹ vahvistaa finanssialan yritysten kykyä selviytyä tieto- ja viestintätekniikkaan liittyvistä riskeistä. Euroopan järjestelmäriskikomitea antoi syyskuussa 2022 suosituksen EJRK/2022/7, joka sisälsi varoituksen, jossa se kehotti yksityisen sektorin laitoksia, markkinaosapuolia ja asianomaisia viranomaisia jatkamaan valmistautumista häntäriskiskenaarioihin.

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2022/2554, annettu 14 päivänä joulukuuta 2022, finanssialan digitaalisesta häiriönsietokyvystä ja asetusten (EY) N:o 1060/2009, (EU) N:o 648/2012, (EU) N:o 600/2014, (EU) N:o 909/2014 ja (EU) 2016/1011 muuttamisesta (EUVL L 333, 27.12.2022, s. 1).

- (13) Euroryhmä sopi kesäkuussa 2022, että pankkiunionin tulevaisuutta koskevassa työssä olisi välittömänä toimenä keskityttävä vahvistamaan pankkien kriisinhallintaa koskevaa yhteistä kehystä ja kansallisia talletussuojajärjestelmiä, jotta voidaan luoda kaikentyyppisille pankeille soveltuva kehys. Euroryhmä sitoutui tarkastelemaan pankkiunionin tilaa myöhemmin uudelleen ja määrittämään yhteisymmärryksessä muita jäljellä olevia osatekijöitä koskevia mahdollisia lisätoimenpiteitä pankkiunionin vahvistamiseksi ja viimeistelemiseksi. Komissio on ilmoittanut aikovansa antaa kriisinhallintaa ja talletussuojaa koskevaa kehystä koskevan lainsäädäntöehdotuksen vuoden 2023 alkupuoliskolla. Kriisinhallintaa ja talletussuojaa koskevaan kehykseen tehtävät muutokset voivat auttaa parantamaan euroalueen pankkisektorin häiriönsietokykyä. Komissio on myös ilmoittanut antavansa vuoden 2023 alkupuoliskolla lainsäädäntöehdotuksen, jolla on tarkoitus ottaa käyttöön digitaalinen euro ja säännellä sen keskeisiä näkökohtia, jos lainsäätäjät niin päättävät. EKP:n neuvosto tekisi mahdollisen päätöksen digitaalisen euron liikkeeseenlaskusta sen jälkeen, kun potentiaalinen toteuttamisvaihe on saatu päätökseen. Käteisrahaa täydentävä digitaalinen euro voisi tuottaa euroalueen taloudelle useita etuja. Se tukisi erityisesti talouden digitalisointia ja innovointia maksuissa ja vahvistaisi lisäksi samalla euron kansainvälistä asemaa. Digitaalisen euron kehittäminen voisi myös nykyisessä geopolitiisessä tilanteessa lisätä euroalueen ja unionin taloudellista ja rahoituksellista riippumattomuutta,

SUOSITTAA, että euroalueen jäsenvaltiot toteuttavat toimia sekä yksinään, muun muassa elpymis- ja palautumissuunnitelmiansa täytäntöönpanon avulla, että yhdessä euroryhmän puitteissa vuosina 2023–2024 seuraavasti:

- 1) pidättäydytään myöntämästä laaja-alaista tukea kokonaiskysynnän kasvattamiseksi vuonna 2023 ja kohdennetaan samalla paremmin finanssipoliittisia toimenpiteitä, joilla puututaan energian korkeiden hintojen vaikutukseen haavoittuviin kotitalouksiin ja elinkelpoisiin yrityksiin, ja säilytetään samalla ketteryys, jotta voidaan tarvittaessa mukautua nopeasti kehittyvään tilanteeseen. Jatketaan kansallisen finanssipoliitiikan koordinoitua kaikissa jäsenvaltioissa, jotta säilytetään velkakestävyys ja lisätään kasvupotentiaalia kestäväällä tavalla, jolloin myös helpotetaan rahapolitiikan tehtävää sen varmistamisessa, että palataan oikea-aikaisesti EKP:n keskipitkän aikavälin tavoitteena olevaan 2 prosentin inflatioon. Sovitaan yhteisestä lähestymistavasta ja harkitaan erityisesti laajapohjaisten hintatoimenpiteiden korvaamista hyvin mitoitettulla kustannustehokkaalla kaksitasoisella energian hinnoittelumallilla, jolla varmistetaan energiansäästön kannustimet, tai muilla järjestelmillä, joilla saavutetaan samankaltaiset tavoitteet, ottaen huomioon kansalliset piirteet, sekä pohditaan asianmukaisia tapoja lopettaa vähitellen tuki energian hintapaineiden vähetessä. Määritetään asianmukaisesti eriytetyt keskipitkän aikavälin finanssipoliittiset strategiat asteittaisen ja kestäväen vakauttamisen sekä investointien ja uudistusten avulla, jotta saavutetaan maltillisella tasolla oleva julkisen talouden rahoitusasema keskipitkällä aikavälillä;

- 2) pidetään yllä merkittäviä julkisia investointeja ja edistetään yksityisiä investointeja, joita tarvitaan taloudellisen ja sosiaalisen palautumiskyvyn parantamiseksi ja vihreän ja digitaalisen siirtymän tukemiseksi, muun muassa energiatehokkuuden parantamiseksi ja uusiutuviin energialähteisiin siirtymiseksi. Pannaan täytäntöön koheesiopolitiikan ohjelmat ja elpymis- ja palautumissuunnitelmat, joilla varmistetaan uudistusten ja investointien oikea-aikainen toteuttaminen, ja varmistetaan, että suunnitelmien päivitykset ovat kohdennettuja, ottaen huomioon kehittyvä taloudellinen tilanne, mutta eivät heikennä yleistä tavoitetasoa. Toteutetaan lisätoimia, myös elpymis- ja palautumissuunnitelmien REPowerEU-lukujen ja kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien avulla, joilla nopeutetaan energiakäännettä ja lisätään unionin energiaomavaraisuutta;
- 3) tuetaan kansallisten käytäntöjen mukaisesti ja työmarkkinaosapuolten roolia kunnioittaen palkkakehitystä, joka lieventää palkansaajien, erityisesti pienituloisten työntekijöiden ostovoiman heikentymistä samalla kun otetaan huomioon tuottavuuden kehitys keskipitkällä aikavälillä ja rajoitetaan kerrannaisvaikutuksia inflaatioon. Kehitetään ja mukautetaan tarvittaessa sosiaaliturvajärjestelmiä, joilla autetaan haavoittuvassa asemassa olevia kotitalouksia selviytymään energiasokista sekä vihreästä ja digitaalisesta siirtymästä, ja puututaan kasvavaan köyhyysriskiin. Parannetaan edelleen aktiivista työmarkkinapolitiikkaa ja toteutetaan toimia osaamisvajeen korjaamiseksi ja laadukkaiden työpaikkojen edistämiseksi. Varmistetaan työmarkkinaosapuolten tuloksellinen osallistuminen päätöksentekoon ja vahvistetaan työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua;

- 4) varmistetaan, että tuki yrityksille, erityisesti pienille ja keskisuurille yrityksille, joihin kohdistui taloudellisia paineita energiakriisin vuoksi, on kustannustehokasta, tilapäistä ja suunnattu elinkelpoisille yrityksille. Tarjotulla tuella olisi säilytettävä energiatehokkuutta ja uusiutuvaa energiaa edistävät kannustimet ja säilytettävä samalla tasapuoliset toimintaedellytykset ja sisämarkkinoiden eheys, myös valtiontuen tilapäisten kriisipuitteiden avulla. Parannetaan liiketoimintaympäristöä, erityisesti lisäämällä kilpailua ja tehostamalla maksukyvyttömyysmenettelyjä, jotta varmistetaan, että niissä käsitellään tehokkaasti ja oikea-aikaisesti konkurssreja ja yritysten uudelleenjärjestelyjä. Edistetään pääomamarkkinaunionin toteutumista;
- 5) säilytetään makrovakaous ja talouden luottokanavat ja vältetään finanssialan pirstoutumisen riski. Seurataan riskejä, jotka liittyvät erityisesti energia-alan jännitteisiin, tiukentuviin rahoitusehtoihin, järjestämättömiin omaisuuseriin, yksityisen velkaantumisen tasoihin ja kiinteistömarkkinoiden kehitykseen. Jatketaan pankkiunionin viimeistelyä koskevaa työtä, jonka seuraava vaihe on nykyisen kriisinhallintaa ja talletussuojaa koskevan kehyksen uudistaminen. Jatketaan aktiivista osallistumista digitaalisen euron mahdollista käyttöönottoa koskevaan valmistelutyöhön;

Talous- ja rahaliiton syventämiseen liittyviä lisätoimia toteutettaessa olisi otettava huomioon kokemukset, jotka on saatu covid-19-kriisin johdosta toteutettujen unionin kattavien talouspoliittisten toimien suunnittelusta ja täytäntöönpanosta. Nopea edistyminen talouden ohjausjärjestelmän uudelleentarkastelussa on prioriteetti talouspolitiikan koordinoinnin kehittämiseksi. Talous- ja rahaliiton syventämisessä olisi edettävä noudattaen täysin unionin sisämarkkinoiden periaatteita ja tavalla, joka on avoin ja läpinäkyvä suhteessa euroalueen ulkopuolisiin jäsenvaltioihin.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja
